ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ՓԵՏՐՎԱՐԻ 1881 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ՓԵՏՐՎԱՐԻ

№ 9 ՔՍԱՆԵՒՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 9

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ԱՄԵՆ ՕՐ ԲԱՑԻ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԵՒ ՏՕՆ ՕՐԵՐԻՑ· ՏԱՐԵԿԱՆ ԳԻՆՆ Է 10 ՌՈՒԲԼԻ·

ՕՏԱՐԱՔԱՂԱՔԱՑԻՔ ԳԻՄՈՒՄ ԵՆ ՈՒՂՂԱԿԻ. ՎԲ ՐԵԴ. ԳԱԶԵԹԻ «ПЧЕЛА АРМЕНИИ», ՎԲ ԹԻՓԼԻՍԲ.

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆ 10 ՄԻԶԱԿ ՏԱՌԵՐԻ Վ.ՃԱՐՆ Է 1 ԿՈՊԵԿ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ ԵՆ ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒՆԵՐՈՎ·

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ·

Հայկական խնդիր·

Ա ղ գ ա յ ին.—Ամանորական և ծնընդեան բարեմաղթութիւնք Հայաստանի.—Հրաւէր Միացեալ ընկերութեան.—Թղթակցութիւնք Թէլեփից և Մեծ—Ղարաքիլիսայից·

Ք ա ղ ա ք ա կ ան.— Սպանիան Եւրոպայի դիմացը.—Քաղաքական լուրեր·

«Մ ե ղ ո ւ» հ ե ռ ա գ ի ր ն ե ր·

Մ ա ն ր լ ու ր ե ր·

Յ ա յ տ ա ր ա ր ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր·

Բ ա ն ա ս ի ր ա կ ան.—Հայկական խընդիր·

ԹԻՓԼԻՍ, 4 ՓԵՏՐՎԱՐԻ 1881 Թ·

Անցեալ համարում խօսեցանք Ասիական Տաճկաստանի հայոց վիճակագրութեան մասին և ցոյց տուինք թէ մօտաւորապէս որքան է նոցա թիւն այդ երկրում: Յայտնի բան է երկու միլիոնը բոլոր Ասիական Տաճկաստանի տարածութեան վերայ մի չատ նշանաւոր բազմութիւն չէ, միայն աչքի առաջ ունենալու է, որ այդ հայերի մեծ մասը բնակուում է Ասիական Տաճկաստանի մի մասում, այն է Հայաստանում, իրանց քրնեկ հայրենիքում: բացի սրանից թուի հետ մեծ նշանակութիւն ունի և մի ժողովրդի մտաւոր և բարոյական վիճակն, որոց գերապանցութիւնը միշտ իշխող է անում վաքրամանութիւնն էլ մեծամանութեան վերայ: Բայց հայերի այդ առաւելութիւնքն իրանց դրացի տաճիկ, քուրդ և այլ տարրերի վերայ յայտնի են, և ամենից վկայած, որոնք ականատես են եղած: Մի եւրոպացի ճանապարհորդ ասում է. «երբ (Ասիական Տաճկաստանում) մերձենում ես մի գիւղի և կ'տեսնես չուրջը գեղեցիկ կերպով միշտած արտեր, լաւ այգիներ—իմացի'ր, որ այդ գիւղը հայոց գիւղ է, իսկ երբ կ'նկատես գիւղի չրջակայքում խոպանացած տարածութիւնք, անհիմ գաշտեր — իմացիր, որ գիւղը մահմեդական գիւղ է»:

Այս քաղաքակրթութեան նշան է: Նոյն վկայութիւնը տրվում է հայերի մասին Ասիական Տաճկաստանում և մտաւոր զարգացման վերաբերութեամբ, յայտնի բան է, համեմատաբար: Անգղիական հիւպատոսներն Կայսոյ և Վանայ մեծ գովաստանութեամբ խօսում են հայերի հոգայողութեան մասին իրանց դպրոցների վիճակի բարւոքման վերայ, երբ օսմանցիք սուլթան Սելիմի ժամանակ տիրեցին Հայաստանի մեծ մասին և քուրդ բէյերը ընտրվեցան ընկճվելու բուռն զօրութեան առաջ, Հայաստանի մէջ հանգամանքները փոխվեցան. հայոց վիճակն աւելի վատթարացաւ, որովհետև նոքա երկու տէրանց պիտի ծառայէին՝ օսմանեան կառավարութեան և քուրդ բէյերին, որոնք իբրև կալուածատէրեր իսկապէս տէր մնացին երկրին, թէև իբրև օսմանեան հպատակներ: Օսմանցիների աւելի անուանական քան էական իշխանութիւնն աւելի ծանրութիւն եղաւ Հայաստանում միայն հայերի համար, որոնք կատարելով քուրդ բէյերի պահանջներն ըստ սովորութեան, միևնոյն ժամանակ հարկ պիտի տային և օսմանեան կառավարութեան: Այս հանգամանքը չատ նուազեցրեց հայ տարրը Հայաստանի մէջ, որովհետև չափազանց նեղութիւնները ստիպեցին նրան մի կողմից գաղթել, միւս կողմից նուազել: Քուրդ տարրն զօրացաւ և այն այնքան, որ օսմանեան կառավարութիւնը սկսաւ կասկած տանել և երկիւղ կրել. ուստի և սկսաւ ճնշել քրդերին իբրև թէ նոքանցից նեղութիւն կրող հայ և այլ տարրերն ապահովելու համար: Շատ քուրդ բէյեր 40 թուականներին զոհ եղան օսմանեան քաղաքականութեան: Հրատարակվեցան մի քանի կարգադրութիւնք յօգուտ հայերի: Հայերը Հայաստանի չատ նահանգներում, ուր քուրդ բէյերի նշանակութիւնը կոտրվեցաւ, չունչ քաշեցին և սկսան 20—25 տարուան ընթացքում կազդուրվիլ և զօրանալ: Ահա այս վիճակի մէջ հայերին վերայ հասաւ վերջին ռուս-տաճկական պատերազմն, որոյ պատճառով զարթեցաւ և տաճկահայոց խնդիրն, իբրև արևելեան հարցի բնական մասը:

Այսպէս ուրեմն տաճկահայոց խնդիրը չէր մի պատահական հարց, այլ միակված է դարերի ընթացքում թէ ազգի կեանքով և թէ քաղաքական հանգամանքներով: Խնդիրը դեռ ևս իւր սկզբունն է և կարօտ դեռ երկարժամանակեայ միակութեան և զարգացման, որ չէ, Տաճկաստանի հայհոյքով, յօգուտ նորա. ուստի և Բերլինի դաշնագրութեան 61-րդ յօդուածը չէր կարող բնականաբար սիրալիր ընդունելութեան հանդիպել Տաճկաստանի կողմից, այլ սա պէտք է մտածէր միայն նորա խանգարման կամ դէթ յետաձգութեան վերայ և որոնէր միջոցներ դորա համար: Հետևելովի քաղաքականութեան, այն է անկարող պատաքին քաղաքականութեան մէջ ազդելու ի վնաս հայոց խնդրին, նեղբին միջոցներ գործ դրեց, նախ սով առաջացրեց և ապա աչքը գարձրեց Հայաստանի մէջ քուրդ թէլացած տարրի վերայ և վճռեց սորա զօրացնելովը այնքան թէլացնել և նուազեցնել հայ տարրը իւր հայրենիքի մէջ, որ նորա խնդիրն ինքն ըստ ինքեան անիրագործելի դառնայ Հայաստանում: Այս քաղաքական նպատակի համար նա ոչ միայն չխնայեց հայ տարրի մեծ մասը, այլ և ամենայն ջանք թափեց, որ հայերի մէջ չառաջանայ ոչ մի միութիւն, ոչ մի ընկերութիւն, որ կարող լինի ազգային կեանքի ամենաչնչին նշանները պահել և զարգացնել: Ամենայն ինչ, որ կարող էր ազգային կեանքի նշան լինել, ոչնչացվեցաւ, ոչ մի ազգային դպրոց, ոչ մի ազգային ընկերութիւն, ոչ մի ազգային հանդէս չկարողացաւ գոյութիւն ունենալ

ԴԱՏԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻՆ ՎՐԱ ԴԱՏԱՎԱՐԱԿԱՆ ԳԱՆԱՁՈՒ ՎԱՂՈՒՑ ՀՈՎՀԱՆՆԷՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ԱՆՈՒՆՈՎ ԱՌԱՋԻՆ ԴԱՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

Ներկայ էին՝ Դատաստանի նախագահ Ա. Ալամդարեան, Դատաւորներ՝ Ա. Ալամդարեան, Ա. Ղազարեան, Ա. Ղազարեան, Ա. Ղազ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԱՐՁԱԿԱՆ ՀԱՒԵԼՎԱԾՈՅ

«ՄՇԱԿ»

ԱՄՍԱԳԻՐ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ

ԵԼՈՒՅԹ ԵՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԱՐՁԱԿԱՆ ՀԱՒԵԼՎԱԾՈՅ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԱՐՁԱԿԱՆ ՀԱՒԵԼՎԱԾՈՅ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ԱՐՁԱԿԱՆ ՀԱՒԵԼՎԱԾՈՅ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ի ՎԱՂՈՒՆԷ ԱՄՍՈՅ

ՏԱՓՈՒՄՆԵՐԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ԳՆԱՑՈՒՑԱԿ

ՓԱՓԼԻՆԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ԳՅՈՒՂԱՑԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ԳՆԱՑՈՒՑԱԿ 1-ԻՆ ՕԳՈՍՏՈՍԻ ՄԻՆՉԵՎ 1-ԻՆ ՕԳՈՍՏՈՍԻ ԱՄԵՆԱՅՆ ՓԱՓԼԻՆԵՐԻ ԵՒ ՍԱՀՄԱՆԱՑ ՎԱՃԱՌՔԻ ՄԱՍԻՆ

Ա. Ձ. Ա. Ն. Ո. Ւ. Թ. Ի. Ւ. Ն.	Ի. Ն. Չ. Ա. Փ. Ա. Ռ. Ք. Ի. Ա. Ռ. Ա. Ջ. Ա. Ր. Ա. Ն. Ք. Ն. Ե. Ր. Ի. Ց.
1. Ընդհանուր տոմսակներ 40% զեղչով տարեկան ամբողջ ժամանակի համար 6 ամիս 81½%	1. Ընդհանուր տոմսակներ 40% զեղչով տարեկան ամբողջ ժամանակի համար 6 ամիս 81½%
2. Ընդհանուր տոմսակներ 40% զեղչով տարեկան 6 ամիս 81½%	2. Ընդհանուր տոմսակներ 40% զեղչով տարեկան 6 ամիս 81½%
3. Ընդհանուր տոմսակներ 50% զեղչով տարեկան 6 ամսից պակաս ժամանակի համար 81½%	3. Ընդհանուր տոմսակներ 50% զեղչով տարեկան 6 ամսից պակաս ժամանակի համար 81½%
4. Ընդհանուր տոմսակներ 60% զեղչով տարեկան ամբողջ ժամանակի համար 81½%	4. Ընդհանուր տոմսակներ 60% զեղչով տարեկան ամբողջ ժամանակի համար 81½%
5. Ընդհանուր տոմսակներ 60% զեղչով տարեկան 6 ամսից պակաս ժամանակի համար 81½%	5. Ընդհանուր տոմսակներ 60% զեղչով տարեկան 6 ամսից պակաս ժամանակի համար 81½%
6. Ընդհանուր տոմսակներ 80% զեղչով տարեկան ամբողջ ժամանակի համար 81½%	6. Ընդհանուր տոմսակներ 80% զեղչով տարեկան ամբողջ ժամանակի համար 81½%
7. Ընդհանուր տոմսակներ 80% զեղչով տարեկան 6 ամսից պակաս ժամանակի համար 81½%	7. Ընդհանուր տոմսակներ 80% զեղչով տարեկան 6 ամսից պակաս ժամանակի համար 81½%
8. Ընդհանուր տոմսակներ 90% զեղչով տարեկան ամբողջ ժամանակի համար 81½%	8. Ընդհանուր տոմսակներ 90% զեղչով տարեկան ամբողջ ժամանակի համար 81½%
9. Ընդհանուր տոմսակներ 90% զեղչով տարեկան 6 ամսից պակաս ժամանակի համար 81½%	9. Ընդհանուր տոմսակներ 90% զեղչով տարեկան 6 ամսից պակաս ժամանակի համար 81½%
Ցուցադրական տոմսակներ 90% զեղչով 1/16-ից մինչև 1/4 ժամ տևողությամբ:	Ցուցադրական տոմսակներ 90% զեղչով 1/16-ից մինչև 1/4 ժամ տևողությամբ:

ՓՈՓԼԻՆԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ԳՅՈՒՂԱՑԻ ՎԱՃԱՌՔԻ ԳՆԱՑՈՒՑԱԿ

Ա. Ձ. Ա. Ն. Ո. Ւ. Թ. Ի. Ւ. Ն.	Ի. Ն. Չ. Ա. Փ. Ա. Ռ. Ք. Ի. Ա. Ռ. Ա. Ջ. Ա. Ր. Ա. Ն. Ք. Ն. Ե. Ր. Ի. Ց.
1. Ընդհանուր տոմսակներ 40% զեղչով տարեկան ամբողջ ժամանակի համար 6 ամիս 81½%	1. Ընդհանուր տոմսակներ 40% զեղչով տարեկան ամբողջ ժամանակի համար 6 ամիս 81½%
2. Ընդհանուր տոմսակներ 40% զեղչով տարեկան 6 ամսից պակաս ժամանակի համար 81½%	2. Ընդհանուր տոմսակներ 40% զեղչով տարեկան 6 ամսից պակաս ժամանակի համար 81½%
3. Ընդհանուր տոմսակներ 50% զեղչով տարեկան ամբողջ ժամանակի համար 81½%	3. Ընդհանուր տոմսակներ 50% զեղչով տարեկան ամբողջ